

mage på vej *Anders J. Eriksholm* (13); sankthansormenes grønne elskovlanternér · glimter i dugget græs *Erling Kristensen* (14), til elskov lyser mer' end nok · sankthansorms lille lygte *Harald H. Lund* (15).

Mens fjordene nynnende går om vor strand, · og sommernatstårerne slører vort land, · sankthansormen lyser i græsset *Johan Skjoldborg* (16).

Sankthansormen vandrer · på buske og træer · i værdig ro og beskuer · med fornemt hovmod · den travle hær · af bladlus og myrer og fluer. · Aldrig ser man den · flyve omkring · og aldrig fare og sjumse. · Tænk at ku' lade · som ingenting · med sådan en glød i sin numse! *Christopher Maaløe* (17).

Theodor Barfoed, *Sanct Hans Ormen* (18); Frederik Schaldemose, *Johannesormen* (19); Knud Wiinstedt, *Sankt Hans biller* (20).

LITTERATUR: (1) 597 55; (2) 222t 34; (3) 9b 62; (4) a 782k 23f; b 782i 62; (5) 248c 1,26; (6) 912e 190; (7) 723 117; (8) 258 13; (9) 593 17; (10) 114 44; (11) 906f 17; (12) 537f 28; (13) 198 17; (14) 465 133; (15) 537h 30; (16) 799c 189; (17) Hvedekorn 32, 1958, 64; (18) 37 33; (19) 772c 50f; (20) 906d 46f.

Mariehøns, *Coccinellidae*

Næsten halvkugleformede, livlige biller, de fleste af vore ca. 50 arter med sorte pletter på rød eller gul bund; den »rigtige« mariehøne, *Coccinella septempunctata*, har syv pletter.

– Danmarks Dyreverden 3, 47-50.

Mariehøns og sommerfugle er de eneste insekter, som ingen, hverken børn eller voksne, er bange for. Fra gammel tid og over hele landet har en lang række dialektale benævnelser med karakter af kælenavne, samt tilknyttet lykketro og billens rolle som budbringer mellem jord og himmel, vidnet om mariehønenes store popularitet.

Mariehøne o. 1700ff, 1764 knæsat som zoologisk familienavn; navnet går sikkert tilbage til den katolske tid (før 1536). *Mariesflue* og *Vor Frues høne* o. 1700 (1), *mariefugl* 1743 og *jomfru Maries høne* 1761 (2).

Mariemessehøne (mariemesse 15/8) og *Maries kylling* Sønderjylland (3), *mor Marie Rømø* (4), *Marie-agerhøne* Mols og *mariekok* (kok = hane) Finderup (5), *marmorshøne* 'Marie [Guds] moders høne' Vendsyssel (6), *mariekop* i børneremse Vendsyssel (7), *Vor Frues høne* Hindsholm o. 1890 (8), *mariefugl* VSjælland (9), *marieputte*, *Maries putte* VLolland, Bornholm (10); *lille jomfru Give* (5). – Mariehønen skal i hedenold være blevet kaldt *freyjuhæna* 'Frejas høne' (11).

Vorherres høne/høns o. 1700ff (12); Jylland, Samso, SFyn, Drejø, Langeland, Sejerø, ØMøn, Falster (13).

Vorherres (røde) kør 1784 (14).

Vorherres sin hønnike SSlesvig (15), *Vorherres kok* og *Vorherres kokkefugl* Sønderjylland, SV og NØJylland (16), *Vorherres kylling* Sønderjylland, V og ØJylland (17). *Vorherres agerhøne* o. 1875-1900, Vejleegnen, Djursland, NSjælland (18).

Herrens sørn (haersørn) Fur (5).

Vorherres kok / fugl / dyr Ærø, *Vorherres dyr* NSjælland (19), *Vorherres putte* o. 1870ff; SSjælland, Lolland (20).

Agerhøne o. 1700; Sjælland (21), *paradishøne* Åstrup Sønderjylland, Vendsyssel (22), *majhøne* mellemste VJylland (5), *agerkok* og *agerhøne* Djursland, Mols, Stevns (23), *himmelkylling* Jylland (24), *pæne små putter* Køng SSjælland (19), *smørhøne* Sædder ØSjælland (19), *putte*, *lilleputte*, *puttehøne* SSjælland, Lolland (25).

Engel Manø; i børneremse: *Marolle* Grenå o. 1910, og *Marolly* Guldager (5).

Guldsmed 1761ff; ØJylland (26) vel fordi krops-

Smældere, *Elateridae*

Flade og langstrakte biller med spids for- og bagkrop og farverne sort, grå, metalgrøn og rød. Ca. 70 arter i Danmark.

– Danmarks Dyreverden 3, 38-40.

Smælder 1763ff fra norsk, billen »giver et smæld eller lydeligt knæp fra sig når den holdes mellem fingrene eller liggende på ryggen hopper op fra jorden« (1), lyden skyldes en torn på forbrystet, som slår ind i en grube på mellembrystet.

Knække-, knækvatter o. 1700ff; *knæpvatter* Vendsyssel, efterleddet formentlig vætte, et overnaturligt væsen; børn råbte håndende til hinanden: sådan en bitte knækvatter! (2); *springbasse* 1848 (3), *knækbille* 1917 (4), *nikkel* ØMøn (5).

LITTERATUR: (1) 693b 1,675; (2) 579 K 189; 212c 2,235; (3) 903 6,541; (4) 659 10,941; (5) 388 (Elmelunde 1932).